V A T R A

FOAIE ROMÂNEASCĂ DE OPINIE ȘI INFORMAȚIE

(Impresso come manoscritto)
Octombrie,1951 I,10 R O M A

CONCEPȚIA CULTUREI

Civilizația e o noțiune generală care,dacă vrem s'o adâncim,trebue privită mai ales din două puncte de vedere: al civilizației propriu zise și al culturei.

Cultura vine,după cum știm,în prima linie dela cultul pe care îl are un popor pentru ordinea morală a lumii,a sa proprie. Civilizația,în sens restrâns,e desvoltarea de ordin tehnic. Ea ne face cu putință viețuirea fizică,procurându-ne condițiunile și înlesnirile de trai material,de îmbrăcăminte,de comunicație. Ea este pâinea vieții. Dar numai oamenii primitivi se mulțumesc cu viața materială. Sufletul lor e încă rudimentar, abia diferențiat de al animalelor. Oamenii însă care au ajuns la conștiința adevăratei demnități omenești,ori și cât de mult ar prețui și ei trebuințele și plăcerile materiale ale vieței,simt numai decât că nu pot să trăiască,o viață vrednică de a fi trăită,fără cuvântul lui Dumnezeu. Cu pâinea începe traiul animal. Viața omenească nu începe decât cu începuturi de cultură: de cult religios,de cult pentru străbuni,pentru părinții culturei naționale,pentru neam,de cult pentru istoria desvoltării de până atunci,de cult pentru tot ce constitue notele distinctive ale poporului respectiv,de cult,mai ales,pentru viața sufletească și intelectuală. Cultura unui popor e deci cultul său pentru idealurile sale naționale. Si cu cât un popor are o înțelegere mai adâncă și mai luminată pentru religiunea sa și moravurile sale,pentru filosofia și arta sa,pentru tot ce dă vieții omenești un cuprins filosofic și de farmec estetic,cu atât poporul e mai cult. O viață petrecută în cele mai moderne și elegante,în cele mai„civilizate" spelunci,nu constitue o viață omenească, sănătoasă,normală,cultă,ci pur și simplu o sălbăticie rafinată: covârșirea animalității,adesea chiar a bestialității asupra moralității și intelectualității omenești.

Față de asemenea „civilizație",ori și cât ar fi ea de lustruită,cea mai simplă viață rurală a unui sat cu un cult religios,plin de învățături filosofico-morale,de aspirații ideale,este un mic centru de adevărată cultură,un rai sufletesc.

Istoria universală întreagă ne arată că,după cum o cultură începe și înaintează cu cultul religios,cu cultul unei filosofii practice și fecunde pentru armonizarea morală a unui popor,tot așa,prin slăbirea acestui cult și cu dispariția lui,slăbește și dispare și cultura acelui popor, poporul el însuș. Fenomen ușor de înțeles: covârșirea concepțiilor bunului trai material slăbește străduințele spre idealuri: omul cade iarăși în animalitatea din care se ridicase. Intr'o animalitate,firește, „înaintată", „civilizată", „luminoasă".

Cultură superioară înseamnează un superior discernământ în complexul atât de mare,atât de bogat și variat al elementelor ce constituesc civilizația generală. Cultură superioară înseamnează o supremă sinteză de scrupuloase analize. Cultură superioară înseamnează ca,îndată ce te-ai convins de temeinicia acestei sinteze,a acestui rezultat al civilizației generale,să-ți dai silința de a ocroti toate condițiile fecunde și deci neapărate pentru existența unui neam,pentru desvoltarea culturei sale naționale,pentru asigurarea ei.

Aurel Popovici

IN CODRUL COSMINULUI. Ştefan Vodă ţinea Pocuţia dela 1490. După 7 ani, craiul Albert al Poloniei se gândi s'o ia înapoi, cu Moldova cu tot. Toamna, înspre Sf. Dumitru, el intră în Ţară, zicând că vrea să ajute la reluarea Chiliei şi Cetăţii Albe dela turci; dar ţinea drumul spre Suceava. Solii lui Ştefan: logăfătul Tăutu şi vistiernicul Isac, fură arestaţi şi trimişi la Liov. Atunci voevodul ceru ajutor dela vecini, lăsă o garnizoană la Suceava cu „portarul" Luca Arbore, şi porni spre Roman. Leşii, cam 100.000, asediară zadarnic Capitala. Intre timp Ştefan le tăiase retragerea cu un corp de cavalerie moldovenească. Turcii îi trimeseseră 2000 de oameni; ajutor primi Ştefan şi dela Radu cel Mare, iar cuscrul său Birtoc, voievodul Ardealului, înainta pe la Oituz cu 12.000 ostaşi. „Şi l-au rugat Birtoc pe Ştefan Voevod pentru pace, şi Domnul Ştefan... abia i-a făcut voia" (Letopiseţul lui Azarie).

Dar Albert nu se întoarse pe unde venise, cum era învoiala, ci o luă pe altă cale. Intrat în codri, Ştefan îl atacă. „Fost-au atunci mare moarte între Leşi din partea armelor moldovene şi toate schiptrele crăieşti au fost luate şi mulţi boeri şi voevozi mari de ai Leşilor au căzut acolo şi mulţi ostaşi... Şi toate puştile cele mari cu care bătuseră cetatea Sucevei au fost prinse atunci şi multe altele mici şi mai mici, pe care nu este cu putinţă a le înşira (Letopiseţul dela Bistriţa).

Dela Sniatyn venea în ajutor un corp de călăreţi mazuri; vornicul Boldur îi ieşi înainte la Lenţeşti, Duminică 29 Oct., şi „cu mila lui Dumnezeu şi cu norocul Domnului Ştefan voevod biruiră iar moldovenii... Fost-au şi acolo multă moarte în ziua aceea printre Leşi... şi au căzut şi acolo multă oaste leşască" (Letopiseţul dela Bistriţa). Mazurii, „înconjuraţi în cele din urmă din toate părţile, luptându-se în modul cel mai vitejesc, au fost ucişi până la unul" (Wapowski, cronicar polon).

Lovit şi la Cernăuţi, Albert „au fugit cu puţini oşteni şi deabia au scăpat" (Letop. Bistriţa). „Oastea regelui a suferit o catastrofă; cea mai mare parte au fost omorâţi şi prinşi, şi toate carele, cu tot ce aveau în ele, au fost pierdute" (cronicarul prusian Wacker). „Şi i-au bătut fără milă şi i-au fugărit peste graniţă, bătându-i şi ucizându-i. Şi atât de mare a fost nenorocirea Polonilor, încât abia unul din zece s'a întors cu Craiul, care s'a şi îmbolnăvit din această cauză" (Analele rutene). Prada a fost uriaşe. „Nici acei puţini Leşi ce ieşiseră din codru n'ar fi scăpat - zice Grigore Ureche - de nu s'ar fi încurcat ai noştri în carele crăieşti şi boereşti, de le-au îndelungat vremea de au fugit". „Şi mare şi nemăsurată jale a fost în Polonia din cauza unei atât de nenorocite întâmplări" (medicul regelui). „Dumbrăvi pentru pomenire, ca să nu se mai acolisească de Moldova", au fost multe: „Dumbrava Roşie la Botoşani şi Dumbrava Roşie la Cotnari şi Dumbrava Roşie mai gios de Roman" (Neculce: O seamă de cuvinte).

HAIDUCUL

Trage podul, măi podar,
Să trec la al cârciumar
Să-l întreb de sănătate
Şi de câte-oi avea parte,
Că e putred de bogat
Şi să-i iţi nu e păcat:
El e singur ca un cuc,
Eu sunt tânăr şi haiduc.
Trage podul mai la vale
Să nu-ţi pui un glonţ în şale,
Trage podul mai de-a drept
Să nu-ţi pui un glonţ în piept;
Trage podul cât mai tare,
Că-ieu puşca la cătare,
Şi te-mpuşc ca pe un cuc
Că sunt tânăr şi haiduc.
Măi podare, trage podul,
Să nu trec prin apă Oltul,
Că mi-i murgul cam nebun,
Trece Oltul ca pe drum.
Foaie verde trei granate,
Trecui Oltul jumătate,
Ciocoii'ntreabă de carte:
Eu l-arăt puşca din spate
Să citească de se poate.
Eu le spui că este goală,
dar ciocoii fug să moară;
Eu le spui că este seacă,
Dar ciocoii fug de crapă.
Flinta'n spate nu mi-e plină,
Dar ciocoii fug de mine
Şi mă lasă să mă duc,
Că sunt tânăr şi haiduc.-
(Col. G. Dem. Teodorescu)

LA TEATRU. Maiorul Popescu îşi trimete ordonanţa la teatru. A doua zi:
- Ţi-a plăcut, Gheorghe la teatru? -Foarte frumos, don'maior! Minunat! M'am întâlnit la galerie cu Vasile, un băiat de la noi din sat. Şi d-lor pe scenă vorbeau de-ale d-lor, iar noi acolo sus am vorbit de ale noastre. A fost tare frumos! (Din calendarul bisericii unite)

CRIZA MISCARII LEGIONARE

- Pe marginea cărţii părintelui Palaghiţă

-III-

Am putea spune că principala preocupare a cărţii părintelui Palaghiţă este analizarea cascadelor prin care şuvoiul Mişcării a tot coborât de pe piscurile însorite ale vrerilor lui Moţa şi Codreanu până la deplorabila stare de astăzi,care nu mai este pentru nimeni un secret.Concluzia s'ar putea rezuma în cuvintele lui Péguy: „Tout commence par la mistique et finit par la politique",- cu adaosul că"şi „politica",în cazul de faţă,s'a vădit de o calitate mai mult decât dubie.

Pe acest plan înclinat distinge părintele,paralel cu progresiva alterare a spiritului legionar,câteva momente: contribuţia Mişcării la asasinarea lui Codreanu,a Nicadorilor şi Decemvirilor; idem la groaznicul măcel dela 22 Septembrie 1939; idem la deslănţuirea „rebeliunii"; fuga şefului Mişcării în Italia; guvernarea din Viena.

1.- La vestea asasinării lui Corneliu Codreanu,o mare şi explicabilă indignare cuprinse rândurile legionare,indignare crescută şi mai mult când se auzi de tâlhărescu-i proces şi de barbarul său tratament în închisoare. Masele erau în fierbere,un ordin al Căpitanului putea oricând deslănţui răsboi civil.

Dar dispoziţiile sale,dispoziţii de adevărat şef cu simţul răspunderii, fură cu totul altele.Invingând fireasca pornire născută din umilinţi şi nedreptate,ca şi grija propriului destin,el ordonase comportarea ce crezuse compatibilă cu interesele Ţării şi Legiunii.Complotul urzit contra sa şi a Mişcării nu-i era necunoscut,dar,ca patriot de fapte,ar fi vrut ca Ţara să nu iasă sdruncinată din aceste încercări,iar Mişcarea să supravieţuiască şi să continue a servi de far destinelor naţionale.Pentru sine, nimic! Inăscutul său bun simţ şi clara viziune a proporţiilor istorice îl împiedicau să se creadă absolut indispensabil neamului care zămislise un Decebal sau un Mihai.Stăruitor solecitat de prieteni să plece în Italia,el pronunţă faimoasele - şi nu mai puţin profeticele cuvinte: „Simt că mai mult folosesc ţării mele murind aici,decât trăind în străinătate!" Seriozitatea acestor cuvinte o simţim noi prea bine în exil; aceeaş îndărătnică mândrie românească,ce-l împiedicase cândva să stea „ca rudă săracă" la uşile unui congres din Nürnberg,îl oprea acum să se coboare la uniforma unui Degrelle,să devină posibil obiect de şantaj contra patriei sale,sau să trăiască parazitar din renta ideilor sale politice.Decis să apere cu orice preţ intersele ţării şi Mişcarea,şi în acord cu înalta linie a Evangheliei pe care se fixase,scrie lui N.Iorga: „...să ne bateţi la tălpi,să ne trimeteţi în Insula Şerpilor,să ne ucideţi cu pietre,să ne spânzuraţi cu picioarele în sus,şi să ne bateţi în cuie,să ne supuneţi la cele mai mari umilinţi,nu veţi întâmpina...toţi cei care v'aţi asumat răspunderea unei sângeroase şi nedrepte opresiuni,nu numai nici o violenţă,ci nici măcar o opunere". „Puterile vrăşmaşe din afara hotarelor sau din lăuntru,care-şi închipue că legionarii le pot face jocul printr'un început de răsmeriţă, spune el într'o circulară din Februarie 1938, le răspund că se înşeală". Arestat,are grije să transmită legionarilor încă odată interzicerea oricărei activităţi,ordonând ca toţi să stea „cinci metri sub pământ!" La Jilava scrie: „...nu ne-a trecut prin gând niciodată să declarăm un răsboi civil... nici măcar să facem o tulburare cât de mică,primejdia dela Răsărit pândindu-ne fiecare greşeală,fiecare pas".

Codreanu nu era politician şi nu umbla cu „abilităţi".Omul care propovăduia să nu se întrebuinţeze mişelia nici în contra mişelului,căci în caz de victorie nu va fi decât un schimb de persoane - mişelia rămânând aceeaş - era de un perfect cavalerism,precum dovedesc toate actele vieţţi sale. Când,la închisoare,i-s'au dat informaţii false: că se mişcă Ardealul,că se răscoală Moţii,Bucovinenii etc.,numai ca să-l determine a-şi schimba hotărârea,Căpitanul,deşi nu putea să verifice exactitatea informaţiilor,nu s'a lăsat totuş influenţat de aceste veşti fanteziste,ci a răspuns: „Chiar dacă există asemenea Mişcări,legionarii să nu apară,ci să stea deoparte" (98-99).Din pagina 98 mai aflăm că şi ing.Clime,simţind că părintele urma să ducă de la Miercurea Ciucului la Bucureşti un manifest violent,i-a interzis-o,adăogând: „Linişte deosebită să spui la toată lumea!"

Dacă acestea erau ordinele categorice ale lui Corneliu Codreanu,care a fost activitatea legionarilor în acest period,- activitate pe care el nu o mai putea controla din momentul arestării? Din păcate,exact pe dos! In atmosfera supra încărcată de atunci nu era greu cuiva să tragă chibritul incendiar,mai ales că,precum s'a arătat şi alte dăţi,legionarii nu puteau concepe un ordin sau o sugestie decât ca provenind dela Codreanu însuş,- în timp ce marele arestat nu mai avea decât rare şi insuficiente ocazii s'o desmintă.Si atunci începu o serie de„acţiuni",minore prin natura lor, dar suficiente să aţâţe decisiv mânia Molochului din capul Ţării,scutindu-l de osteneala unor înscenări menite să-i procure mult doritul pretext al asasinatului. Ceeace trebuiau să facă agenţii săi au făcut legionarii înşi-şi,cărând fără să ştie apă la moara călăilor deja la pândă.

Ecoul isprăvilor de afară ajunse în lagăre şi închisori,provocând o furie uşor de înţeles la nişte oameni cari,ştiind bine că vor plăti şi ei oalele sparte alături de zecile de executanţi căzuţi pradă unui devotament pe cât de pur pe atât de rău dirijat,nu aveau cam nici un mijloc să intervină pentru curmarea răului.Spune părintele,sprijinit pe mărturii,că „aceste consecinţe dezastroase ale faptelor lui Sima l-au detrminat pe comandantul legionar Ion Belgea,care era acum în lagărul dela Vaslui,să spună că-l va palmui pe Horia Sima,iar pomandantul legionar Alecu Cantacuzino s'a exprimat în faţa legionarilor dela închisoarea Râmnicul Sărat că-l va împuşca"(99).Căpitanul însuş da la 13 Noembrie 1938,din închisoare,o circulară prin care „îndemna încă odată pe legionari să păstreze linişte totală"(101).Ca şi aceştia,nici autorităţile nu puteau crede că toată zarva, făcută contra expresei sale voinţe şi contra intereselor Mişcării,era fără ordinul lui. „Căpitanul Ţăraneanu dela Consiliul de răsboi,notează Codreanu în Insemnările dela Jilava,a venit să cerceteze dacă am trimes eu din închisoare un manifest prin care îndemnam oamenii mei la „răzbunare".Era apocrif,bine înţeles.Am dat o declaraţie în acest sens.Cum vin pe capul meu tot felul de uneltiri!" Neliniştit de sumbre presimţiri,el dete deslegare ca „legionarii să semneze orice fel de declaraţii li-s'ar cere pentru a fi eliberaţi"(101).

Avocatul L.T.,care în acest timp se afla deţinut la Râmnicul Sărat,povestea mai târziu la Rostock că,pe când Căpitanul,cu cojocu-i alb şi pălăria sa mare şi neagră,traversa odată curtea interioară a închisorii,zărindu-l la fereastra unui etaj,se opri şi începu să strige la el din răsputeri,însoţind cuvintele cu gesturi largi spre a fi mai sigur că era înţeles: „Băă... spune la ăia afară băă... au înebunit băă... să-şi bage minţile'n cap băă... că ne omoară pe toţi!" Dar n'a fost ascultat,iar groaznica-i prevedere s'a împlinit întocmai.

2.- Atentatele săvârşite până acum pentru „liberarea" lui Codreanu continuară şi după asasinarea lui,dar pentru răsbunare,deşi,în Decembrie,atât prof.Vasile Cristescu cât şi comandanţii Bunei Vestiri şi alţi fruntaşi daseră manifeste şi semnaseră apeluri,îndemnând pe legionari la linişte (104).In pagg.105-114 autorul ne dă o impresionantă listă a victimelor acestor atentate,culminând cu teribilul măcel dela 22 Septembrie 1939.Morţi,sau închişi,între alţii: Nic.Făgădaru,Bică Ananie,Iosif Grama,Virgil Noaghea,Dorca,Petre Fleschin,Gh.Clement,Ion Mităr,Lt.Borzea,Augustin Micu, Lt.Mic.Dumitrescu,Elena Bagdad,Conteş,Victor Dragomirescu,Lucia Grecu,Nadoleanu,Vucu Martin,Dragoş Popovici,Gherman,Dr.Iovu,Cosmin,Tiberiu Pop, Vasile Corbeanu,Ion Pop,Lascăianu,Gh.Andriţoiu,Vasile Andrei,Lutotovici, Nicoleta Nicolescu,etc.

Inginerul Clime reuşi să transmită d.lui Sima,prin ing.Faţi,ordinul de „a înceta orice acţiune teroristă,pentrucă asta ar putea costa viaţa celor închişi",dar răspunsul fu: „Nu mai interesează cei din închisori.Sunt oaşi pierduţi" (110).Inginerul Faţi,care se găseşte în Italia,ne-a povestit şi nouă această scenă întocmai.La 22 Septembrie 1939,odată cu sutele de fruntaşi din închisori,cad şi „răsbunătorii": Miti Dumitrescu,Cezar şi Traian Popescu,Nelu Moldovanu,Ion Ionescu,Ion Vasiliu,Marin Stănciulescu,Isaia Ovidiu şi Gh.Paraschivescu.Spun cei ce l-au cunoscut că Miti era un om lucid şi pregătit; de fapt pe broşura închinată lui şi prefaţată de Horia Sima stă scris că el a acţionat „din ordin".

Dar dacă în toate aceste tragice împrejurări legionarii au dovedit un admirabil spirit de jertfă şi de disciplină,răspunderea faptelor trebue căutată,ca întotdeauna,la cârmaci.Cine a condus Mişcarea după arestarea

lui Codreanu? Primii capi au fost Radu Mironovici,Ion Belgea şi Constantin Papanace (96).Aceştia,zice părintele, „n'au ieşit cu nimic din ordinele Căpitanului",care ordine ţinteau la „câştigarea de timp prin linişte, calm şi totală dare la fund"(97). „Pentru legăturile cu provincia a fost desemnat,de către Belgea,Horia Sima,ca fiind necunoscut în capitală"(96). La un moment dat,d-l Papanace „din cauza urmăririlor a fost nevoit să se refugieze în provincie,pentru scurtă vreme.Până la reîntoarcerea sa în fruntea Comandamentului,el a fost înlocuit de Horia Sima,pentru câteva săptămâni doar"(96). Urmează la conducere,însărcinat de Căpitan,prof.Vasile Cristescu(98),dar posibilităţile sale de intervenţie erau nule,de vreme ce toate legăturile le deţinea un altul; atât de nule încât nu-şi putu schimba nici propria sa locuinţă,deşi o ştia supravegheată de poliţie: muri acolo,în disperarea neputinţei,împuşcat la 26 Ianuarie 1939 de un Bouleţ oarecare (106-108).Pe lângă conducerea efectivă,pe care o exercita deja de multă vreme,Horia Sima o avu acum şi pe cea nominală.El plecă îndată în Germania,de unde se va întoarce numai în toiul pregătirilor lui 22 Septembrie.

3.- La 5 Mai 1940,Horia Sima pleca iarăşi din Germania spre ţară,dar de astă dată fu prins la frontieră.Dus la Bucureşti,se întâmplă pentru prima oară ca un legionar - şi încă cu faimă teroristă!- în loc să ia calea cimitirului ca toţi ceilalţi,fu pus în libertate,ba chiar făcut ministru.Părea astfel că norocul mult chinuitei Mişcări începea să se întoarcă.Câţiva comandanţi legionari,reuniţi la 14 Iulie în Capitală, „consimt" pe Horia Sima şef al Legiunii.Argumentul decisiv,călduros susţinut de părintele Boldeanu,fu că pe capul său pusese guvernul cel mai mare premiu.Se adăoga şi fascinaţia titlului de „fost ministru".Si cum Căpitanul poruncise unitate cu orice preţ,iar disciplina era încă întreagă,noul şef,ales de şefi, se bucură de „consimţirea" tuturor.Nu-i rămânea decât să calce a comandant, păzind spiritul şi unitatea Legiunii.Restul era uitat: cea mai mare dovadă de forţă de sacrificiu în slujba unităţii,din partea camarazilor,şi mai ales a rudelor atâtor morţi.

Peste„spiritualitatea" manifestată în timpul guvernării,trecem.Dar veni «rebeliunea»,a cărei şaradă n'a reuşit nimeni încă s'o deslege.Alungaţi,cum au fost,dela guvern,legionarii lăsau pe teren noi victime: Victor Silaghi, col.Zăvoianu,Oct.Marcu,Gh.Creţu,etc.,căzuţi într'adevăr eroic,dar la fel de inutil ca toţi ceilalţi.Urmează refugiul în Germania.Din acest period, părintele subliniază,pe lângă continua deviere a spiritului legionar,2împrejurări: 1) Existenţa grupului român în Germania da lui Hitler o puternică armă de şantaj contra lui Antonescu,deci contra Patriei; 2) Horia Sima n'a făcut absolut nimic,ba chiar a torpilat orice încercare în favoarea miilor de camarazi închişi (176-178),dintre care unii,moşteniţi de temnicerii Anei Pauker,ispăşesc şi astăzi consecinţele unor fapte în care ei n'au nici o vină.

4.- Tot în acest period cade fuga lui Horia Sima în Italia.Pentru motivarea acestei fugi,arată părintele,s'a„inventat" un complot care să demonstreze că viaţa fruntaşului legionar e în primejdie (192-194).Câteva din declaraţiile celor schiloditi atunci sunt reproduse în pagg.195-210; ele constitue un material de serioasă meditaţie pentru cei ce mai ţin să ia în serios preceptele legionare.Ororile descrise acolo,frecvente în Rusia bolşevică ş'în România actuală,sunt de natură să întunece teribil luminoasa frunte a lui Moţa; ele nu pot în nici un caz face parte din armătura sufletească a generosului gata la orice renunţare pentru a asigura cerului natal frumuseţea zărilor visate în şedinţele de cuib.

Puţină valoare are faptul că Horia Sima,fugind în Italia,şi-a călcat cuvântul dat prin care se obligase că nu va părăsi Germania.Dacă un important interes naţional îi cerea să se calce pe sine în picioare,cu onoare cu tot, am fi avut în acest caz cea mai mişcătoare probă a spiritului său de jertfă.Din păcate,nimeni n'a reuşit până acum să afle pricina acestei fugi. Afirmă părintele că prin fuga „Sima a zădărnicit acţiunea de împăcare cu Antonescu"(215),împăcare care ar fi dus la debarcarea sa dela şefie,dar şi la eliberarea miilor de legionari închişi cu ocazia „rebeliunii".In revista Vestitorul din Oct.1950 stă scris că,fugind,Horia Sima a vrut să protesteze... „împotriva imperialismului german!"Oricum,dacă pricina fugii nu-i precisă,se cunosc în schimb prea bine efectele ei: legionarii din Germania

au fost duşi la Buchenwald şi la Dachau,-şi ar fi fost împuşcaţi,intrând
şi ei,ca toţi ceilalţi,disciplinat în groapă,dacă neastâmpăratul şef nu
era prins de nemţi la timp (219-220); în ţară,mii de oameni au fost ridi-
caţi dela vetrele lor în pragul Crăciunului şi internaţi la Târgu-Jiu şi
în alte lagăre. Şi toate acestea pentru ce?..

5.- Fuga în Italia a mai avut şi alt efect: distrugerea organizaţiei
legionare.Atât grupul dela Dachau cât şi cel dela Buchenwald,s'au împărţit
în două,viitorii „brigadiri" şi„mexicani".Intâlnirea tuturor la Viena,în
August 1944,putea aduce reconcilierea.Horia Sima,după toate cele ce văzu-
răm,avu mărinimia să ofere tuturor... iertare (259); dar gestul său nu fu
înţeles.Dacă pentru testamentul Căpitanului ruptura era o crimă,pentru Ho-
ria Sima ea aducea şi o uşurare,căci îi lua răspunderea -chiar aşa fictivă
cum fusese - a Mişcării,rămânând de-acum să vadă doar de grupul său,al
„oamenilor de credinţă",sau„brigadiri",cum li se mai spune.In aceste con-
diţii a format şi „guvernul",ajungând chiar „prim ministru"!

Cartea se ocupă,pentru Viena,cu tratativele de împăcare şi faptele gu-
vernului,între care multe,dacă-s adevărate,nu lasă să se vadă nici urmă
de concepţie legionară.Horia Sima a avut atunci o splendidă ocazie să-şi
arăte dragostea de Legiune,dându-se la o parte pentru salvarea unităţii ei.
Căpitanul spusese: „când un şef nu poate păstra armonia în organizaţia lui,
este obligat s'o părăsească!" Orgoliul său de„om predestinat" l-a ţintuit
însă în capul unui grup,lăsându-i toată responsabilitatea pentru sfărâma-
rea Legiunii.

Părintele mai adaogă câteva ştiri pentru epoca de după răsboi,când câţi-
va membri ai acestui grup,în cap cu Pătraşcu,au mers în ţară încercând să
„joace" ei pe comunişti,făcând pe comuniştii,fără să le pese că sfărâmau
blocul rezistenţei naţionale şi derutau opinia publică românească,obişnui-
tă din alte vremi cu intransigenţa Legiunii în atitudinea şi lupta contra
comunismului.Treaba,ca de obicei,n'a mers; iar rezultatul,iarăşi ca de o-
bicei,a fost că alte sute de români au intrat în temniţi şi morminte(319-
-321).Faptul însă nu mai priveşte Mişcarea Legionară,ruptă încă dela Viena,
ci numai grupul Sima.

Recapitulând: 1.- Actele teroriste de după arestarea lui Codreanu s'au
săvârşit contra voinţei lui exprese.Pagube: Asasinarea Căpitanului,a Nica-
dorilor şi Decemvirilor.Câştigul: Zero!

2.- Atentatele de după uciderea lui Codreanu s'au săvârşit contra expre-
sei voinţe a locotenenţilor săi.Pagube: asasinarea capilor Mişcării şi a
sute de legionari în toată ţara.Câştigul: zero!

3.- Rebeliunea" a fost consecinţa greşelilor de guvernare.Pagube: alun-
garea de la guvern,excluderea dela războiul contra bolşevismului,zeci de
morminte,sute de fugari,mii de condamnaţi. Câştigul: zero!

4.- Fuga în Italia,rezultat al aceloraşi „abilităţi" obscure. Pagube:
sute de legionari îngrămădiţi la Buchenwald şi Dachau,mii de oameni închişi
în ţară.Câştigul: zero!

5.- Pactul cu comuniştii a fost şi el,desigur,rezultatul unor „intuiţii
iluminate",cum ar zice „Vestitorul"(Oct.1950,p.13,col.3).Pagube: alţi mor-
ţi şi alte închisori. Câştigul: zero!

Oricât de puţină consideraţie ar avea un şef pentru oamenii lui,trataţi
mai mult ca marfă decât ca fraţi de ideal,noi credem că ei totuş merită o
competentă explicaţie a atâtor dezastre.Autorul cărţii,sprijinit pe totala
iraţionalitate a actelor comise,bănueşte c'au fost făcute înadins,pentru
netezirea căii spre şefie.Inadins sau nu,puţin importă; incapacitatea es-
te,oricum,clară ca lumina zilei.

Corneliu Codreanu se plângea cândva că pe oameni îi aduni cu zece vic-
torii şi-i pierzi c'o singură înfrângere;şi era trist.Horia Sima a dovedit
că,dacă oamenii sunt de „credinţă",ei pot fi ţinuţi chiar fără nici o
victorie,- şi chiar după o sută de sguduitoare prăbuşiri! Intrebarea e în-
să dacă mai e vorba de oameni raţionali sau nu.

Bucur Calangiu

Venit-am în lume lumină,ca oricine care crede în mine să nu rămână în
întuneric... Să nu se turbure inima voastră,nici să se înfricoşeze.

Evanghelistul Ioan

VARIA.

&&- ALȚI EROI FĂRĂ PARTID, victime ale "gloriei" dela 23 august:

Tribunalul Militar dela București a condamnat, pentru pretins spionaj în serviciul Vaticanului și al Statului italian: la muncă silnică pe viață, pe rectorul catedralei catolice San Giuseppe dela București Mons. Iosif Schubert; rectorul seminarului catolic dela Timișoara Albert Boroș; Eraldo Pintori, funcționar la Legația italiană dela București; profesorii Gheorghe Săndulescu și Lazăr Ștefănescu, foști inspectori școlari; -la 18 ani de muncă silnică, pe episcopul catolic al Timișoarei Augustin Paha; -la 15 ani, pe parohul bisericii italiene dela București Clemente Gatti (în vârstă de peste 70 de ani) și pe administratorul apostolic al Timișoarei Iosif Waltner; la 15 și la 12 ani de muncă silnică, respectiv pe preotul Iosif Geber și pe fostul ministru Petre Topa.

Mersul procesului, la care a fost admis un observator italian, sa și nedreapta sentință au stârnit indignarea opiniei publice italiene. Subsecretarul de Stat la Externe Taviani l-a convocat în ziua de 14 sept. pe Insărcinatul cu Afaceri al RPR-ului la Roma, căruia i-a înmânat o notă de protestare în termeni cât se poate de energici.

Prietenii dela Roma și din Italia ai "Vetrei", știind că membrii așa zisului Comitet Național sunt ocupați cu rumegarea fondurilor, au înaintat pe contul lor următoarea întâmpinare autorităților competente italiene: întâmpinarea a fost publicată de agenția de presa ARI și de numeroase ziare:

"I Romeni residenti in Italia e che hanno conosciuto e tuttora conoscono l'ospitalità del Governo e del popolo italiano, mentre deplorano l'iniquo verdetto di Bucarest, dichiarandosi solidali con le vittime della farsa giudiziaria testè consumata ai danni di innocenti cittadini italiani e di sacerdoti cattolici, intendono dissociare, con questa pubblica denuncia, i veri sentimenti di amicizia e di affetto del popolo romeno per il popolo italiano e per gli italiani residenti in Romania dalle responsabilità di un Governo inviso alla stragrande maggioranza della stessa oppressa popolazione romena e sostenuto solo dalle truppe russe di occupazione e dalla milizia soggetta agli ordini di Mosca".

&&-In ziua de 8 sept., sărbătoarea nașterii Fecioarei, Papa Pius al XII-lea, împlinindu-se la sfârșitul acestui an 15 veacuri dela Conciliul din Calcedonia, a adresat enciclica "Sempiternus Rex" episcopatului din întreaga lume: documentul, după partea de evocare istorică a importantului eveniment din anul 451, e un apel către creștinii orientali pentru întoarcerea lor în sânul unicei Biserici.

&&-Mercenari români fac parte din brigada internațională comunistă, care luptă în Coreea sub comanda generalului rus Osmolov: știrea a fost confirmată de câțiva refugiați polonezi în Scandinavia, care au precizat că numărul cel mai mare de mercenari e dat, între Statele satelite, de Polonia și de România. Acesta e unul din nenumăratele moduri, în care Românii se pot bucura de roadele actului "glorios" dela 23 august.

&&-Un alt mod e acesta, pe care ni-l aduce la cunoștință postul de radio Moscova, în ziua de 19 sept.: colhozienii din provincia Cernăuți a Republicei Sovietice Ucraina au realizat planul de predare al lânii la 100,3% (42% mai mult decât în 1950) și cel de predare al ouălor la 100,9%.

&&-Contraofensiva propagandei occidentale împotriva Rusiei a pornit în jurul lui Kerenski: ar fi cazul să spunem, dacă chestiunea n'ar fi deosebit de gravă, că și de data aceasta munții au născut un șoricel ridicol. E ca și cum apelurile către Români să ia arma în mână contra invazorilor le-ar face domnii Vișoianu, Niculescu-Buzești, Augustin Popa și alții <u>ejusdem farinae</u>....

&&-A murit Voronoff, ultima speranță a partidelor politice românești.

C A L E N D A R   N A T I O N A L

1 Oct (1924): Schimbarea calendarului.
2 Oct. (1602): Moartea lui Stroe Buzescu. Inscripția, în românește, făcută de soția sa la schitul Stănești-Vâlcea (ce fusese închinat în 1577 patriarhiei din Alexandria), arată luptele la care a luat parte sub Mihai și Radu Șerban, terminând cu lupta dela Teiușani, unde "jupânul Stroe atâta ne voe pre creștini văzând, stătu împotriva Tătarilor de să lovi cu cumnatul hanului și-l junghe pre Tatar. Și dintr'acel război să răni la obraz și peste /trei/ săptămâni să tamplă moarte în luna lu Octovrie 2 zile văleato 7110. Și nu fu pre voe câinilor de Tătari. Dumnezeu-l erte! Scrisi eu jupâneasa Sima a stolnicului lu Stroe: deaca voi muri, să mă'ngrupați lângă dumniia lui aicea".

2 Oct. (1830): Moare, la 91 ani, episcopul Ion Bob. Păstorea de 46 ani.

3 Oct. (1385): Dan I Voevod dăruește mânăstirii Tismana "grâul din județul Jaleșului, patru sute de găleți pe fiecare an.. și pe râul Jaleșului, la Dălăcești, copacii cu nuci toți, apoi de la casa domniei mele, pe fiecare an 10 burdufe de brânză, 10 cașcavale, 10 pături și 10 postavuri pentru mantale și 10 postavuri pentru încălțăminte, iar miere și ceară pe măsură cât va aduce anul". Întărește deasemeni dania tatălui său Radu: "satul Vadul Cumanilor cu Toporna și balta Bistreț de la Tâplița până la Gârla Repede.." cași a unchiului său Vlaicu Vodă: "satul Jidovștița cu Potocul și la Dunăre vâltoarea cu peștele cea de la mijloc întreagă și venitul dela opt pescării și Dunărea de la povârnișul Oreanova până la puntea cea de sus și Vadița Mare pe amândouă părțile cu nucii și cu livezile și seliștele Bahnei și moara de la Bistrița și 40 sălașe de Țigani".

3 Oct. (1938): Moartea mareșalului Averescu. Fu îngropat la 6 Oct. în cripta de la Mărășți.

5 Oct. (1595): "Nestor Ureche marele Dvornic al țărei de jos și kneghina lui Mitrofana" termină de zidit mânăstirea Secu.

5 Oct. (1599): Mihai trece în Ardeal prin pasul Buzăului și răscoală pe Secui. Pe Olt veneau Buzeștii, Udrea și Baba Novac. Unirea trupelor se făcu la Talmaci la 18/26 Oct., unde Mihai se afla de o zi.

5 Oct. (1791): Moartea lui Potemkin, "regele Daciei", la poalele Bâcului.

7 Oct. (1595): Sigismund Bàthory sosește cu oaste la Rucăr (Muscel).

7 Oct. (1658): Acațiu Barcsai, român de origină, e ales prinț al Transilvaniei. El scuti pe preoții romani de orice dări.

8 Oct. (1207): Împăratul Ioniță e asasinat, sub zidurile Salonicului ce asedia, de către Manaster, capul aliaților săi cumani.

8 Oct. (1595): Mihai reocupă Târgoviștea. Sosise Sigismund cu 22000 secui, 15200 ardeleni și 63 tunuri, Ștefan Răzvan cu 3000 de moldoveni și 22 tunuri, și 300 italieni trimiși de ducele de Toscana.

8 Oct. (1923): Arestarea "Văcăreștenilor". "Doamne - se roagă ei - noi luăm asupra noastră toate păcatele neamului acestuia. Primește-ne suferința de acum. Fă ca din această suferință să rodească o zi mai bună pentru el".

9 Oct. (1948): Înființarea Bisericii române ortodoxe din Buenos Aires.

10 Oct. (1394): Lupta dela Rovine. După supunerea Bulgariei (1393), Baiazid cu vasalii săi sârbi Marco Cralievici și Const. Dragașevici, ocupă Turnu și înaintă pe valea Jiului. "De acii se ridică Baiazid cu Turcii spre Rumâni. Deci, se loviră cu Mircea Voevod și fu războiu mare cât se întuneca de nu vedea văzduhul de mulțimea săgeatelor. Și mai pierdu Baiazid oastea lui cu totul. Iară Turcii și Arăpii și Azapii periră toți; atuncea peri Const. Dragovici și Marco Cralevici. Așa de se vărsă sânge mult, cât era văile crunte". (Moxa)

10 Oct. (1595): Retrăgându-se Sinan Pașa dă foc orașului București, care arde cu cele 22 de biserici ale sale.

10 Oct. (1882): Nașterea lui Vasile Pârvan, la Hurești (Tecuci).

10 Oct. (1924): "Țăranii și muncitorii moldoveni" din Ucraina cer înființarea republicii moldovenești.

11 Oct. (1789): Rușii cuceresc Cetatea Albă.

12 Oct. (1449): Bogdan Vodă, tatăl lui Ștefan, învinge pe Alexăndrel Vodă la Tămășeni, pe Siret, și îi ia domnia.

10 Oct.(1879): Vasile Alecsandri vorbeşte în Cameră contra încetăţenirii evreilor.
12 Oct.(1494): Ştefan termină biserica din Borzeşti, pe Trotuş.
12 Oct.(1595): Ştefan Răzvan ocupă Bucureştii, Mihai şi Sigismund grăbesc spre Giurgiu.
12 Oct.(1777): Grigore Ghica e sugrumat şi decapitat de un trimis al sultanului; în aceeaşi zi bucovinenii erau chemaţi să depună jurământul de credinţă către Austria.
12 Oct.(1808): Tratatul din Erfurt: Napoleon consimţea ca Rusia să anexeze Principatele Române şi Finlanda.
12 Oct.(1886): Sfinţirea mânăstirii din Curtea de Argeş, de faţă fiind regele Carol I şi regina Elisabeta.
15 Oct.(1922): Încoronarea primului rege al tuturor românilor, la Alba Iulia.
16 Oct.(1530): Petru Rareş termină zidirea Pobratei.
17 Oct.(1902): Vladimir de Repta, mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei.
18/28 Oct.(1599): Lupta dela Şelimber, lângă Sibiu.
18 Oct.(1793): Reînfiinţarea episcopiei de Argeş, cu vlădica Iosif.
19 Oct.(1714): Carol XII al Suediei ajunge la Piteşti, unde rămâne trei săptămâni. Aici se concentrează şi restul oamenilor săi, cam 1500.
19 Oct.(1935): Moare, la 41 ani, Gib Mihăescu. Fu îngropat la Drăgăşani.
20 Oct.(1444): Iean Corvin întăreşte Voditei şi Tismanei proprietăţile din ţară şi pe cele din Serbia dăruite lor de cneazul Lazăr.
20 Oct.(1595): Cucerind Giurgiu, oştile creştine găsesc o pradă imensă. Turcii au pierderi enorme. "O asemenea retragere dezastroasă şi înfrângere n'a mai fost pomenită în istorie". (Cronicarul turc Naima)
20 Oct.(1600): Mihai e învins la Bucov, pe Teleajen. Zamoyschi proclamă domn al Munteniei pe Simion Movilă.
21 Oct.(1916): Moartea reginei Elisabeta.
24 Oct.(1739): Ruşii, după ce pradă mânăstirea Galata, se retrag din Iaşi.
24 Oct.(1938): Studenţimea din Cernăuţi cere cu energie revizuirea tâlhărescului proces al lui Corneliu Zelea Codreanu.
25 Oct.(1921): Naşterea regelui Mihai.
25 Oct.(1924): Pedepsirea abuzurilor "democratice", în persoana lui Manciu: "Prefectul s'a prezentat cu întreaga poliţie şi în plină şedinţă, în faţa avocaţilor şi a judecătorului Spiridoneanu, care prezida, s'a năpustit asupra noastră. În această împrejurare, cu riscul de a mă pierde strivit de cei douăzeci de poliţişti înarmaţi, am scos revolverul şi am tras. ..Vestea tragicei răzbunări s'a răspândit cu o viteză în adevăr fulgerătoare. La căminuri, când s'a aflat, a fost o adevărată explozie. Dela toate cantinele şi căminurile, studenţi şi studente s'au ridicat şi au pornit în fugă pe străzi coborând spre Piaţa Unirii. Aici au manifestat îndelung cântând, apoi au încercat să se îndrepte spre Prefectura de Poliţie. ..A doua zi am fost pus la secret. Singur, într'o cameră cu ciment pe jos, cu un pat de scânduri, fără pătură, fără pernă şi închis cu lacăt.. un perete era aşa de umed încât curgea apa pe el. ..Noaptea m'am culcat pe scânduri şi m'am învelit cu sumanul. ..fuseseră din nou arestaţi toţi Văcăreştenii: Moţa, Gârneaţă, Tudose Popescu, Radu Mironovici, afară de Corneliu Georgescu pe care nu-l prinseseră". Nelu Ionescu, în "Cuvântul Iaşului" din 27 Oct.: "Personal salut gestul eroic al lui Corneliu Zelea Codreanu, care rămâne şi de această dată intransigent pe chestiuni de onoare şi hotărât când este vorba de demnitate".
26 Oct.(1497): Lupta din Codrul Cosminului.
26 Oct.(1802): Cutremurul dărâmă multe case în Bucureşti.
27 Oct.(1820): Moartea cărturarului episcop de Argeş, Iosif.
28 Oct.(1419): Sigismund al Ungariei, aflându-se la Vodiţa, ia sub protecţia sa pe călugării dela Vodiţa şi Tismana.
28 Oct.(1492): Ştefan termină biserica Sf.Gheorghe din Hârlău.
29 Oct./9 Nov.(1688): Moartea lui Şerban Cantacuzino. Îngrop. la Cotroceni.
29 Oct.(1852): Moartea lui Nicolae Bălcescu, la Palermo (Sicilia).
31 Oct.(1402): Alexandru cel Bun dărueşte mânăstirii Moldoviţa 2 mori şi 4 sălaşe de tătari.
31 Oct.(1784): Isbucneşte revolta Moţilor. Crişan strânsese la Mesteacăn 5-600 ţărani. Până la 5 Nov. stăpâneau întreg Zarandul.

Petre Vălimăreanu

VARIAŢII PE TEMA UNIRII

„Naţionalitatea nu este alt. ceva decât un rang de nobilime pe scara culturii altor naţiuni". (A. Popovici)

Un cititor din Spania, printre alte observaţii, bune şi rele, făcute Vetrei, scrie şi aceste rânduri, pe care le reproducem textual: „De ce, în loc să criticaţi pe toată lumea, nu căutaţi Unirea? De ce vă lăsaţi conduşi de spiritul de bisericuţă şi nu îmbrăţişaţi în gândirea d. voastră tot idealul românesc? De ce nu vă faceţi promotorii unui front naţional?..."

Nu cunoaştem personal pe autorul acestei scrisori şi nici nu putem bănui starea sufletească din care rândurile de mai sus au ieşit. Dar dacă am vrea să luăm în glumă ingenuitatea lui - reală sau de circumstanţă - i-am răspunde cu vorbele lui Hamlet din actul III: „Arătaţi-mi un om care să nu fie sclavul pasiunilor şi eu mi-l voi zidi în adâncul inimii mele"- şi, în felul acesta, toţi, şi noi şi el şi cei de noi criticaţi am fi băgaţi la grămadă şi puşi la punct pentru eternitate. Cum însă cititorul nostru consideră, probabil, că în afară de acest aspect al vieţii, universal pesimist - deşi adevărat - mai există şi un altul în virtutea căruia noi am putea, la un moment dat, pentru salvarea aproapelui, să creem un „front naţional", îi vom răspunde amănunţit. Cu atât mai mult că argumentul se pretează excelent la situaţia emigranţei noastre româneşti. Vom căuta deci să discutăm cu cititorul în cauză problema aceasta a „unirii", în vederea „salvării de mâine", cum scrie el, a ţării liberate.

Din punct de vedere logic, pentru ca cineva să se unească cu altcineva, trebue să existe o bază comună de plecare, o garanţie, şi pentru unii şi pentru alţii, că unirea, odată făcută, va supravieţui tuturor vicisitudinilor. Această bază, în cadrul raporturilor dintre oameni, clase sau naţiuni, exige renunţarea reciprocă la principiile şi metodele care până atunci obstacolaseră unirea. Şi e necesar, înfine, ca din realizarea acestei împreunări de forţe să iasă ceva superior, în ordinea morală şi naţională, a tot ce până atunci se construise separat. Nu poate fi deci vorba de un simplu „contract social", de un act de comerţ - realizabil şi transmisibil oriunde -, ci de un sistem de viaţă la care trebue să se adapteze şi unii şi alţii, în vederea idealului superior considerat posibil. In aplicarea la realitate, însă, a teoriei „unirii" lucrurile se complică enorm; pentrucă factorii înţelegerii sunt oamenii, care sunt aşa cum sunt: cum spune Hamlet: sclavii pasiunilor, ai intereselor, ai chiverniselilor, ai traiului comod şi, de atâtea ori, chiar ai nesimţirii. Adesea, sub văpseaua rafinamentului, zace egoismul cel mai crud, tâlhăria cea mai grozavă.

Dar îl întrebăm pe cetitorul nostru din Spania: pentru ca să ne poată acuza că am fi noi cauza „neînfrăţirii" are probele necesare că tot ce s'a scris în Vatra împotriva unuia sau a altuia, a uneia sau a altei situaţii, nu corespunde adevărului? Când ne cere „unire" şi „înţelegere" ştie cu cine trebue să ne unim şi pe cine trebue să înţelegem? Să se uite niţel înapoi, până unde vrea el, dar să se uite obiectiv, şi să vadă cum s'a trăit până mai ieri din punct de vedere social în ţara românească, pentru a avea garanţiile actului de unire pe care ni-l cere nouă. Să-şi aducă aminte cum funcţionau instituţiile şi cum funcţionau partidele; să se gândească un pic la materialismul care pusese stăpânire pe biserica noastră, la interesele meschine care domina viaţa deputaţilor, a miniştrilor, în România. Ştie desigur, cum se schimbau primarii, cum se îmbrăcau şi ce mâncau ţăranii, cât se plătea un profesor. Dacă a făcut militaria în cazarmă şi-aduce aminte ce rai era acolo. Subsemnatul a făcut armata în opinci şi-a defilat, la un 10 Mai, cu nojiţele dezlegate, alături de trupele mareşalului Keitel. Iar dacă are ceva experienţă în materie ştie în ce hal erau monumentele noastre de artă, cum se tăiau, de către intreprinderi străine, pădurile Carpaţilor. Cunoaşte cu siguranţă situaţia oraşelor şi a comerţului în Moldova, în Basarabia, în Bucovina; ştie că Basabia devenise cuibul de hoţi unde se trimeteau toţi funcţionarii necinstiţi. Iar acum, că a văzut atâta lume şi-a ajuns până în Spania, cititorul nostru şi-a dat seama cum trăesc cei mulţi prin lagăre şi cât se interesează de ei cei sus puşi.

A trecut un răsboi peste România. Cine şi-a lăsat viaţa în acest răsboi? Cei din categoria cu care noi ar trebui să ne unim astăzi, sau cei care în-

totdeauna au fost trataţi drept slugi? Mareşalul Antonescu a deschis un
capitol eroic în istoria României,pe deasupra oricărei consideraţii de
oportunism meschin,dar Antonescu a fost pus la zid şi i-s'a tras în cap.
Nu cumva cei cu care noi ar trebui să facem „frontul naţional" şi pe ca-
re ar trebui să-i preamărim,sunt „responsabilii" acestui asasinat? S'a
schimbat în ţara românească guvern după guvern şi n'a rămas decât vorba:
„pleacă ai noştri,vin ai noştri"; au rămas vilele,palatele,capitalurile
din străinătate,agonisite cu parodia jurămintelor de onoare şi de credin-
ţă către ţară.Să nu ni-se spună că felul acesta de a judeca e al comunis-
tilor,pentrucă toţi ştiu că e al realităţii.Câţi din cei care azi sunt su-
păraţi pe noi că n'am vrea „unirea",sau am băga „zâzanie" şi-au pierdut
picioarele pe front,sau au rămas bolnavi pe toată viaţa din cauză c'au
dormit ani de-a rândul în noroiul Rusiei? Câţi din aceşti mieluşei ai în-
ţelegerii şi-au sacrificat bunul lor trai pentru a uşura suferinţa cuiva,-
pentru a ajutora un student disperat?

Procesul care trebue să preceadă orice unire trebue să fie procesul
conştiinţelor: în faţa naţiunii române şi'n faţa lui Dumnezeu.Experienţa
de până acum ne sfătueşte să fim prudenţi cu îmbrăţişerile,cu entuziasmul,
cu glorificările.Omul pe care noi îl vrem pentru unire e omul singur,omul-
om,nu omul-partid.Mentalitate de „bisericuţă" vede cititorul din Spania la
Vatra? Cum rămâne atunci cu afirmaţia că noi criticăm pe toată lumea? Pri-
etene peninsular,nu uita că viaţa e căutarea unui ritm consolator pentru
depăşirea tragediei zilei care trece,şi că deci şi unirea tot asta trebue
să fie.D-ta trebue să ştii că dacă poporul român a fost şi e mare prin ce-
va,acest ceva e toomai ritmul consolator în care el,cu ochii la Dumnezeu,
şi-a legănat viaţa,şi-a arat pământul şi şi-a purtat turma şi nevoile.Pro-
blema nu e numai de unire.Prin această unire ţara noastră trebue să-şi re-
găsească liniştea sufletească,pentru ca să fie binecuvântată de Cer la
sfârşitul veacurilor.Dar pentru a pricepe şi a realiza acest imperativ,ca-
tegoric în existenţa unui neam,e necesar ca cine şi-l propune să fie un
aristocrat al gândului şi-al faptei.Comportament <u>High-life</u> şi inconştienţă
specială afişează azi toţi chelnerii şi toţi bărbierii,iar de patrioţi cu
termen redus şi de genii de contrabandă e plin târgul.Dar lectorul nostru
va conveni că nu de asemenea aristocraţie o să aibă nevoe ţara românească
după debandada materială şi morală în care o vom găsi - cei care o vom mai
găsi - la alungarea bolşevicilor.Aristocraţie,în ordinea morală stabilită
de Dumnezeu pe pământ,înseamnează cultură,deoarece cultura e cea mai înaltă
valoare sufletească; pentrucă naşte din respectul şi din trăirea realită-
ţilor permanente ale neamului din care cineva face parte.Consulii romani
se schimbau la fiecare an,dar istoria poporului roman nu cunoştea întreru-
peri.<u>Aristos</u> înseamnă„cel mai bun",iar suveranitatea poporului e o abera-
ţie.Poporul e un suveran veşnic minor.

Si-apoi,se poate vorbi în cazul guvernărilor din istoria recentă a Ro-
mâniei de o suveranitate a poporului? Poporul se prezenta la alegeri beat
mort,deoarece reprezentanţilor partidelor politice acest soi de suveranita-
te le trebuia.Numai în perioada electorală neamul guzgănesc al politicieni-
lor se cobora în popor cu sentimente învăţate pe de rost,cu vorbe grele,cu
gesturi smintite,cu cocarde tricolore pentru a ţine discursuri despre„drep-
turile omului".Cu comprese ideologice şi cu hapuri doctrinare se furau,la
terminarea alegerilor,bogăţiile ţării şi,nu se asfalta nici-o stradă.
„Celor mari - spune una din zicătoarele lui Iordache Golescu - se cuvine
dar lumină celor mici să fie,că cei mici pururea după cei mari se iau".
Acesta e sensul aristocraţiei în viaţa unui popor,şi exemplele luminoase
în trecutul nostru nu lipsesc.Pe vremuri,pe la 1869,deputaţii români din
Camera din Budapesta **se hotărâră să apară** în port românesc în Cameră,iar
„Tata-Moşu-Udrea" din Lugoj,povesteşte Aurel Popovici,fruntaş între frun-
taşi,s'a prezentat împăratului în costum românesc.In numele unei realităţi
în opreliste românii aceştia reacţionau îmbrăcând haina istoriei pe care
o reprezentau,voinţa ei,conştiinţa ei,estetica ei,şi înfruntau în numele
ei îngânfarea magnaţilor maghiari şi luxul Curţii imperiale.Azi însă,după
câte lasă să se vadă anumite manifestări ale protipendadei noastre politi-
ce din exil,pe mulţi i-a cam zăpăcit civilizaţia luminii multicolore a ne-
omului şi deabia aşteaptă să se întoarcă acasă pentru a se arăta poporului
în toată splendoarea lor bengalică.Nu de voiajori internaţionali care ofe-
ră„democraţie" are trebuinţă naţiunea română,ci de oameni care să priceapă
semnificaţia profundă a istoriei şi destinul ţării.Dar desigur nu acei ca-
re-şi au „casa sub căciulă" vor pricepe rostul temeinic al existenţei noas-
tre ca naţiune.Aceştia nu au nici cap nici suflet.

Acum,la urmă,am vrea să punem şi noi admonestatorului nostru câteva întrebări.Nu i-se pare misterios faptul că ori de câte ori se iscă vre-o neînţelegere între „reprezentanţii" românilor din exil discuţia gravează în orbita chestiunii băneşti? Si nu i-se pare necinstită foştilor miniştri,care azi sunt în „comitet",că trecerea lor prin toate partidele şi guvernele - de la Carol II la Ana Pauker - a fost dictată de imperativul salvării democraţiei? Vezi,dragă domnule unionist cu orice preţ,în faţa acestei afirmaţii noi ne întrebăm deznădăjduiţi: bine,toţi aţi apărat democraţia,toţi aţi fost martirii situaţiilor,arhanghelii democraţiei,supuşii tuturor umilirilor pentru cauza sfântă a democraţiei; cum atunci că, deşi aţi suferit aşa de mult,azi aveţi atâtea sute de mii de dolari,pe care nu vreţi să le împărţiţi cu nimeni? Aţi ajuns poate cumva la concluzia că democraţia nu mai face două parale,şi atunci ţineţi tot pentru voi? Si de ce aţi ajuns la asemenea concluzie tocmai acum când nu vă mai prigoneşte nimeni şi când aţi putea pune în practică idealurile „democratice" pentru care atâta aţi avut de îndurat?

Răspunsul e unul singur,şi-l cunoaştem bine: mai mult decât faptele,pe „democraţii"noştri îi interesează oala cu laptele.Dragă d-le cititor,unirea pe care d-ta ne sfătueşti cu atâta zel s'o facem seamănă mai mult a „omelette soufflée" decât a pâine românească.Iar «idealul românesc" pe care ne îndemni să-l îmbrăţişem şi-ar trage seva,dacă te-am asculta,din „sedimentul de pungaşi şi de cocote",de care vorbeşte Eminescu,şi din generaţia echivocă de natură electorală.Dacă d-ta eşti sincer,şi dacă ţi-e dragă ţara de care vorbeşti,pune urechea la pământ şi-ascultă: vei simţi că voturile din mormânt,ale celor care s'au stins pentru ca România să fie românească,frumoasă,cinstită şi temătoare de Dumnezeu,sunt mai multe decât cele dela cluburile electorale.Noi nu cerem ca toţi oamenii să devină sfinţi - timpul însuş corupe omul -,dar am vrea ca în efortul pentru restabilirea unui ideal superior de viaţă să ne simţim obrajii încălziţi de respiraţia unor tovarăşi sinceri,gata,ca noi,să renunţe la propriile satisfacţii.E singura condiţie pe care o punem.Si nu din mândrie. Pentrucă „stelele tăcute stau de-asupra noastră,morminte tăcute ne stau dedesubt" (Carlyle),iar noi,sub acest uriaş destin al nimicniciei noastre,nu avem cu ce să ne mândrim.Dar o punem pentru o exigenţă a noastră intimă: pentru ca după moarte să ne rămână'n urmă măcar umbra pâlpâirii încercării noastre de a ne smulge din animalism.

Teamă ni-i însă că prezentând problema în felul acesta multora o să le piară cheful,şi-or să prefere „unirii" spectacolele de gală,sub lumina lividă a neonului.Felul nostru de a vorbi li-se va părea străin şi bizar. Si se vor îndepărta de noi; sau vor încerca să se libereze de noi.Ne vor privi cu dispreţ şi ne vor considera „strigoi". Aşa cum ne-au mai considerat.Dar atunci va fi bătălie cumplită.

Nicolae Iliescu

INTAMPINAREA DOMNULUI

Gh. Tuleş

Călare pe asin a poposit
In bătătura mea şi m'a strigat.
Pălia uşor văzduhul,fân cosit
Cu licurici şi flori amestecat.

L-am fost întâmpinat şi i-am întins
Ulcica plină ochi cu tămâios.
In jurul frunţii lui părea c'a nins
Si se făcuse cearcăn luminos.

Mi se părea ba rudă,ba străin
Şi'n loc de vin grijanie că bea,
S'a şters cu mânecarul larg de in
Şi cruce a făcut deasupra mea.

Apoi a'ntors asinul şi-a plecat
Prin porumbişti şi trifoişti,stingher.
Şi umbra lui,înaltă'n înserat,
Ivia în mers luceferii pe cer.

Filosofia raţiunii trebue să cedeze pasul filosofiei iubirii,căci nu eroul ci martirul reprezintă eflorescenţa cea mai pură a idealităţii omeneşti: cel ce luptă e mare; cel ce suferă e însă sfânt; şi sfinţenia e singura cale spre cer.-

Vasile Pârvan

DE TOATE.

LA NATION ROUMAINE din 1 sept.,contând se vede pe candoarea abonaţilor săi,scrie un entuziast articol de preamărire a faimosului "armistiţiu" dela 23 august,care a deschis poporului român,precum se ştie,porţile pieirii.Pentru oficiosul partidelor,ar fi vorba de "un act de profundă înţelepciune politică şi de mare (sic) curaj",prin care "România s'a liberat de o tiranie îngrozitoare şi şi-a reluat calea spre libertate şi democraţie".Şi ca să nu mai fie niciun dubiu,LA NATION ROUMAINE descrie,pe două pagini întregi,ororile dela închisoarea din Aiud sub regimul instaurat cu ocazia "liberării". Binefacerile acestui regim sunt pe larg descrise şi în CHEMAREA,ultimul număr.

Departe de a reusi sa fie asa de convingatoare ca LA NATION ROUMAINE, SCANTEIA a incercat si ea sa proslaveasca memoria istoricului act,atribuindu-i insa paternitatea "glorioaselor armate sovietice" si Anei Pauker.Noi parca am inclina sa dam mai mare merit "autenticilor reprezentanti politici ai natiunii",cum isi zic ciracii celor trei "partide":dar atunci de ce nu se duc in tara sa se bucure de libertatea pe care i-au procurat-o? Sau se tem de...efuziunea sentimentelor de recunostinta romanesti?

In numărul pe iulie-august,Horaţiu Comaniciu are în PATRIA un articol de elogii la adresa d-lui gen. Rădescu.Rezultă între altele că deşi "pasiunea tinereţei" îl împinsese "odinioară oriunde generaţiile mai tinere erau în fierbere",adică în partidul lui Stelescu -lucru de înţeles la un om care simtea "o chemare pentru risc,pentru aventuri mari,pentru ceea ce iese din banalul unei vieţi mediocre"-,d-l general seziza totuşi şi "acea lege a neamului,ce poruncea să cazi mai bine luptând pe drumul onoarei decât să vieţuieşti în dezonoare" (cum ar fi zis Codreanu...).Oricum,d-l Comaniciu e necăjit că,odată cu generalul,au fost "daţi laoparte toţi cei ce au înfruntat comunismul cu mari riscuri,lăsând în urmă dureri şi aspre sacrificii".Şi totuşi,"ultima sentinţă va fi dată de cei ce nu-şi târguesc credinţele".Aluzia la legionari e clară.

Decât,d-l general Rădescu în persoană scrie negru pe alb în ROMÂNUL din iunie-iulie că trebuesc excluşi dintr'un eventual Consiliu Naţional Român "în deosebi cei care-au îndeplinit funcţiuni cu răspundere politică în Stat între 6 sept.1940 şi 23 august 1944",deci în timpul răsboiului contra bolşevismului!Pentru ca mai jos tot d-l general să protesteze "împotriva pretenţiilor unor Români din exil sau a unor cetăţeni americani de origine română (curat română! n.r.) de a exclude dela organele noastre de conducere pe unii fruntaşi încercaţi în lupta naţională".Care-i raţiunea atitudinii d-lui gen. Rădescu? Dacă lupta împotriva bolşevismului e o greşală,de ce se mai agită?

In acelaşi ROMÂNUL vedem,pe pagina 1,nişte constatări destul de curioase pentru un ziar la care colaborează d-nii Gafencu şi Ghilezan.Se afirmă,cu privire la viitor,că pregătirea pentru întoarcerea acasă cere,înainte de toate,"un spirit nou.Nu ne putem înapoia în ţară cu niciuna din apucăturile sau idiosincrasiile din trecut,deoarece acestea au fost cauza de căpetenie a pierderii aproape peste noapte a drepturilor noastre,încă dinainte de răsboi. Când peste o jumătate de milion de tineri,în mare parte fii de ţărani,au urmat o mişcare violent opusă partidelor democratice,nu putem atribui acest fenomen numai cauzelor externe.Toată ţara,de sus până jos,trecea printr'o adâncă criză morală,şi aceasta deslueşte de ce atâţia tineri,desigur patrioţi şi animaţi de un spirit de sacrificiu,au pornit pe o cale,care nu putea duce decât la o tragedie".Trecând peste "tragedie",înţelegem că Mişcarea Legionară era "violent opusă partidelor democratice" mai ales pentru faptul că acestea nu erau câtuş de puţin democratice (şi "violenţa" era a lor). Oricum,această legitimare postumă a apariţiei Mişcării e binevenită.Ca şi regretul pentru lumea prigonită şi băgată în pământ de partidele d-lor dela ROMÂNUL pentru vina de a fi trăit în carnea ei încă de acum un sfert de veac ceea ce dânşii abia acum încep să intuiască.Mieux vaut plus tard...

DORURI şi NECAZURI.

-fragmente de scrisori-

I.T.-Statele Unite:"...gazeta Dv. umple un mare gol în această perioadă sbuciumată.Mergeţi înainte cu curaj.Vă trimit abonamentul de 5 dolari."

F.C.-Germania:"De laude n'aveţi nevoie şi cred că dacă v'aş lăuda v'aş supăra.Mie mi-a plăcut felul în care faceţi o critică nepărtinitoare şi că faceţi cinste condeiului şi numelui românesc....Prin muncă şi cinste cred că se va putea schimba faţa societăţii noastre...Vă asigur de tot sprijinul,care v'ar putea fi de folos,acum şi mai târziu..."

A.M.-Germania:"Ştiu că publicaţi numa scrisori popolare care nu vă ciufulesc!Deaia ghiu şi eu cu un sfatu bun şi anume:că dioarece gazeta Dv. în ultimu număru agrăieşte că Dv.vie-ţi avia o "criză" la 22 Septambru,eu V-ă sfătuescu şi V-ă zâc să nu V-ă che frica,că şi Maistatea S-a rejele Carol II-lea o hi cetitu manuscrisu Dv. şi ase V-ă v-a tremite iel nişte pitule de bozonar!Că doară iel nu e creminal şi nu vă căsăpeşte!.."

S.N.-Argentina:"Vatra e scrisă bine.Toţi care au citit-o au avut numai superlative.Caracteristica:sinceritatea,documentare,ironie muşcătoare,stil sprinten.Iliescu a avut nişte articole admirabile.Calendarul naţional,bogat prin evenimentele istorice şi mai ales prin înserarea de date din istoria Legiunii,îl putem considera ca o adevărată comoară acum,printre străini,răvăşiţi,departe de isvoarele istoriei nationale şi de oricare material de istorie.Acest calendar face în vremurile de azi o legătură cu istoria naţională,cu ţara noastră martiră...datele privind istoria noastră legionară ajută la legitimarea Mişcării şi la încadrarea ei în spiritul ecumenicităţii româneşti.Cred că faceţi eforturi mari pentru a scoate revista;se vede după format...."

T.S.-Australia:"..ne căznim şi noi să ne strângem rândurile şi să păstram şi noi elementul românesc.V'am trimis un statut al Asociaţiei Românilor din Australia..continuaţi trimiterea gazetei,câte 5 exemplare.."

B.G.-Germania."Mă număr printre duşmanii slovelor scrise.Ce să fac? Prima generaţie plecată dela coarnele plugului,şi apoi nu vreau să-mi dezic înaintaşii...mă aflu într'un spital,unde grijile existenţii m'au slăbit pentru vreo două luni..aici,ca şi peste tot,intrigăria-şi toarce firul mai departe.Am auzit că pe la Paris şi-au mai pus câte o stea în frunte.Au păzit oamenii aceştia atât de bine podurile Senei şi colţurile Parisului? Aştept să înceapa lupta şi să-mi fac datoria către neam.Dacă'n luptă voi căpăta crucea de lemn,apoi aceea e mai valabilă pentru neam şi nu-mi va putea-o lua nimeni dintre brigadiri..."

C.G.-Franta:"Scopul prezentei e să-ţi trimit 1000 de franci pentru tânărul Florin Bivolaru,care,după câte am citit la pag.11 a ultimului număr, o duce cam prost.Neştiind cum să-i scriu direct,te rog pe matale să-i trimiţi banii aceştia,fie în franci,fie în lire...Nu ţin să se ştie de unde parvin.Te mai rog să-mi dai adresa lui Ghiţescu din Germania să-i trimit şi cu câteva mărci pentru proteza,de care are nevoie...Şi în acest caz ţin să păstrez anonimatul,atât eu cât şi soţia mea,care,cum ştii,e Româncă..."

G.C.-Germania:"..în urma unui accident de tren,am rămas invalid de ambele picioare,bolnav de tuberculoză încă de pe front...Am scris nenumărate scrisori...Eu port două picioare de lemn de mai bine de doi ani,am la amândouă stricăciuni,care trebuesc reparate,dar cu ce să le repar,când eu nu am nici de mâncare îndeajuns...Am vrut a mă reîntoarce acasă,căci mi-am zis:ori mă omoară Ruşii ori mor aici,tot odată mor..."

&&-Primim în ultimul moment o întâmpinare a d-lui Liviu Marcu în legătură cu organizaţia tineretului naţional-ţărănist peste hotare:îi vom da curs,în limita spaţiului,în numărul viitor.

S E M N A L Ă R I

DIN ITALIA -Toată presa italiană,cu excepția celei cominformiste, a dat mare relief procesului dela București,protestării Ministerului de Externe dela Roma și decretului de excomunicare al Sfântului Scaun.Intre alții,Franco Trandafilo,"La montatura giudiziaria di Bucarest",în "Giornale d'Italia",Roma,16 sept.1951.
-Roman Vlad,suita din baletul "La Dame aux Camélias" a fost transmisă de posturile de radio italiene în ziua de 22 sept.
-Petre Munteanu a cântat în "Clementina" lui Boccherini,în cadrul Festivalului de muzică dela Veneția,la teatrul "La Fenice",la 19 sept.
-Adrian Popa,"In Romania,le mogli dei minatori discutono perchè i mariti producano di più",în "Il Popolo",Roma,23 sept.

AM PRIMIT: -Programe de concert și articole de ziar care înregistrează frumoasele succese repurtate în Statele Unite de compatriotul Eugen Stoia,violonist și profesor la Institutul de Muzică dela St. Louis. -Octavian Goga,"România",editura "Patria",Freising, 1951:publicație,din inițiativa d-lui D.Pârău,cât se poate de binevenita:considerațiile și viziunile marelui poet transilvănean merită reflecție. -Mitache Pribeagu,"Roumania between east and west", München,1948:altă inițiativă demnă de toată lauda:pune în fața străinilor imaginea adevărată a țării.-Extras din Darea de seama asupra activității Bibliotecii Române din Freiburg,făcută la împlinirea a doi ani dela înființare,1 mai 1951.-Nic.Dumitrescu, "Cultura din România între ciocan și seceră",editura Soc.cult. "România",San Paulo,Brazilia,1950:documentare a non-culturii sovromâne,patronate de Chișinevschi.-
-Caete de dor,metafizică și poezie,3 (sept),Paris:număr dedicat în bună parte lui Lucian Blaga,din care sunt reproduse versuri,aforisme și fragmente de studii.Mai semnează:N.Caranica,C.Tacu,Ștefan Baciu,Titus Barbu,Mihai Niculescu,Oct.Nandriș,A.Cerbu si redactorii Virgil Ierunca și Const. Amariuței. -Libertatea,revistă de gândire și acțiune românească,I,1 (august 1951),Madrid,director:Horia Stamatu.Colaboreaza:M.F.Enescu,Oct.Vuia,Oct.Buhociu,Al.Randa,ecc. -Tribuna,I,2 (vara 1951),Londra,cu un cuprins bogat și variat.Semnează:Aron Cotruș,M.Răutu,N.Tunaru,Leontin Constantinescu,Horațiu Comaniciu,Beza Daponte,Mircea Vasu,Racoceanu,I.Rațiu. -Chemarea, III,7 și 8,Paris.Al.Cristescu comemorează "răsboiul sfânt al României".Ca deobiceiu,foarte interesante revelațiile d-lui Șeicaru,care cunoaște ca puțini alții rușinoasele dedesubturi ale "mârșavului politicianism de maidan",vândut și corupt,din România de ieri.-La Nation Roumaine,IV,73 (1 sept.1951):nefericit și infam,articolul de fond "La portée d'un grand acte",care definește trădarea dela 23 august 1944 "un acte d'une profonde sagesse politique et d'un grand courage":ar trebui comunicată această definiție celor ce în țară sufera urmările trădării.-Patria,foaie românească independentă,III, 7-8 (iulie-august 1951),Freising.Semnează:generalul Ion Gheorghe, D.C.Amzăr,H.Comaniciu,V.C.Dumitrescu. -Solia,XVI,31,32,33,34 și 35 (august-septembrie 1951),Cleveland,Ohio,cu articole de D.C.Amzăr, Lala Costa,jurnalistul american Spencer D.Irwin,etc. -Vestitorul, III,20 (august 1951),Linz.De remarcat articolul "Dimensiunea tracă". -America,XLVI,66,68,69,71,Cleveland,Ohio.-Libertatea,I,2 (august 1951),Madrid. -Scrisori din Spania,II,13 (iulie 1951),Madrid. -Tribuna,II,1 (sept.1951),Detroit,Michigan.

ADRIAN POPA

"VATRA"
Casella Postale 9075
ROMA - Borghi
(ITALIA)

STAMPE

Sig.na OLTEA VASILOSCHI
Sanatorio A G R A
LUGANO
<u>Svizzera</u>